

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostala inozemstva in Ameriko celoletno K 36.—

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlitrstevica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 506.

V Ljubljani, v torek dne 11. februarja 1913.

Leto III.

Novi davki.

Davno smo že vedeli, da dobimo nove davke. Zakaj država živi v mizeriji in od leta do leta pokriva svoje deficite na umeten način. Tako kratkoviden ni nihče, da ne bi opazil tega, in vsako priznava, da je treba novih dohodkov. Ali predvsem je vprašanje, čemu jih potrebuje. Čim se dotaknemo te točke, pridemo navskriž z visoko vlado in z vsem kapitalizmom.

Največje izdatke povzročajo v monarhiji militarizem. Stara pesem je to, ali vendar jo je treba gosti dalje in dalje, dokler se ne bo vse prebivalstvo zavedalo, kdo mu sesa kri in česa se mu je treba najbolj braniti. Kapitalistična družba ima raznovrstne neproduktivne institucije, ali najbolj neproduktivna med vsemi je militarizem. Njegova bisaga je zgoraj nepremohoma odprta, spodaj pa nima dna. Vsako leto požira take ogromne zneske, da bi se z njimi lahko plačale socialne in kulturne naprave, ki bi nas v desetih letih povedle za stoletja naprej. Od sebe pa ne daje ničesar. In povsem naravno je, da ne želi proletariat še več militarističnih izdatkov.

Visoka vlada je drugega mnenja. Že lani smo slišali, da so velike »reforme« na vojaškem in mornariškem polju »neizogibne«. Posebno o jeklenih kanonih so mnogo govorili. In če začno res kupovati nove topove, bo že za to treba par sto milijonov. Pa tudi mornariška uprava ima vsakovrstne skromne želje; še nekoliko drednotov in podobnih malenkosti bi rada prav kmalu dobila. Kadar so take reči napovedane, se finančni ministri pripravljajo; seveda se zdaj pri razpravah o finančni reformi ne govori o vojaških potrebščinah, tem več pa se nanje misli.

Država potrebuje denarja tudi za saniranje državnih financ. Tudi za to reč se delavci ne morejo nič posebno ogrevati. Kajti delavci niso v nobenem oziru krivi, da so prišle dežele v zadrego. V državnih upravnih nimajo delavci večine niti v pogledu, kaj še, da bi mogli odločevati! Deželni odbori so gospodarili brez delavstva, deželni zbori so privilegirane korporacije, in če je gospoda tako upravljala, da zdaj ne more naprej, ni naloga ljudstva, da bi s svojimi žulji vlekle zavožene karete iz blata.

Na drugi strani vidimo, da država ne izpolnjuje velevažnih nalog, ki spadajo v okvir njenih dolžnosti. Najmanj denarja ima za socialne namene. Pravijo, da je človek najdragocenejši material na zemlji. Ali v državi ni opaziti, da bi bilo to njeno mnenje. Zakaj za ohranitev človeškega življenja in za okrepanje človeškega plemena prepušča skrb ljubemu Bogu in dobri sreči. Niti v zmislu svojih »idealov« ne zna biti dosledna; zakaj tudi za militarizem ne zadostuje puške in bajoneti, ampak treba je ljudi, ki jih morejo rabiti, zdravih in krepkih ljudi, ki morejo prenašati bremena vojne službe. Ali za vzrejo in vzgojo takih ljudi se država ne briga. Močan bik, krava dobre pasme, čistokrven konj, to so vprašanja; človek pa ne velja toliko kolikor pes, ki krajša stari devici dolgočasje.

Javno zdravstvo je v Avstriji zanemarjeno, kakor da ni dala zdravniška veda, higiena bogatih sredstev za boj zoper bolezni in sla-

bosti. Šolstvo je Pepelka, in našim državljanom se menda analfabetizem ne zdi nič hudega. Za pospešitev gospodarskega življenja bi bilo treba železnic, kanalov; ali to so sanje. Znanost velja za čisto privatno zadevo, in če je ni, je pa ni. Kdor pa zahteva smotreno, globoko zasnovano socialno reformo, kdor hoče, da naj daje država dober zgled, je sitnež.

Država potrebuje denarja, to je res. Celo prav veliko denarja potrebuje. Kdor zahteva samo varčevanje in varčevanje, uganja prav navadno demagogijo; seveda bi se dalo marsikaj prihraniti, pred vsem pri militarizmu pa še pri nekaterih prav visokih napravah, toda finančno gospodarstvo države ne more biti utemeljeno na samem stiskanju.

Če pa priznavamo, da je treba denarja, nastane vprašanje, kje naj se vzame. Najenostavnejši in navidezno najnaravnejši odgovor bi bil: Kjer ga je. Tudi naša kratka misel pravi tako. Ali kaj, ko se nismo naučili prav misliti! Visoka vlada nas poučuje, da je to napačno. Ona pravi: Denar je treba vzeti tam, kjer ga je malo. Zakaj tam bo najmanjši odpor.

Ne znamo prav misliti. Zdelo se nam je, da bi pri enem samem milijonarju z eno samopotjo država lahko več dobila, kakor pri tisoč revežih. Ali vlada pravi: Ne! Kajti milijonar sploh ne dá ničesar.

Tako se nam je zdelo: Če mora delavec plačati le dve kroni davka, je to pet hlebec kruha, in v njegovi družini se že en hlebec pozna; če mora plačati pet kron, bi s tem že obul otroka. Ako pa ima človek pol milijona letnega dohodka in plača osemtrideset tisoč kron davka, mu ostane še štiristodvajsetdeset tisoč kron, s čimer bi za silo lahko živel tudi ob šampanjcu, v lastni palači, in mu ne bi delalo posebnih pregeljav, če bi hotel pogledati Rim ali pa Kristianijo. Menili smo sploh, da so pri malih delavskih dohodkih vinarji dragocenejši od milijonarskih kron. In mislili smo celo, da bi bilo pobiranje pri bogatih lahko cenejše kakor pri revežih, in da ne bi eksekucije ugonobile toliko malih existenc, če bi se krepkeje potrkalo na vrata kapitalistov.

Ali to je samo zmota, in zdaj dobro razumemo visoko vlado. Pri zadnjih volitvah je imelo ljudstvo odločiti, kako bodi sestavljen parlament. Pa se je odločilo za veliko meščansko večino. Volilo je klerikalce, narodnjake, liberalce; in vlada je spoznala, da ima opraviti s parlamentom, ki bo vdano in ponižno glasoval za vse davke, ki prizanese bogatinom. Zato je predložila finančni načrt, ki posega z obema rokama na dno revnih žepov, s kapitalisti pa ravna, kakor da bi jim jutri utegnili zmanjkati kruha.

Protisocialen je davčni načrt skozinskoz. Ali kaže se, da bo boj socialnih demokratov zoper obdavljenje revežev in za obdavljenje bogatinov brez uspeha. Kajti skoraj vse meščanske stranke se združujejo za izdaten ribolov na račun najsiromašnejših. In naposled bo ljudstvo samo krivo, da mu bo življenje še bolj podraženo in da bo razlika med bogastvom in revščino še večja. Sčasoma bo že spoznalo, da je plačevanje iz praznega žepa huda reč.

Ključ! Dežele ali učitelji?

Dr. Karel Renner.

Sveto razbojstvo sedemnajstih dežel nad denarnimi škrinjami države in nad denarnicami državljanov se srečno bliža svojemu koncu. Kjer je polom najbližji, je Zaleskega pomoč brž pri rokah. Finančni minister rad sleče državo do vestije, državljane do srace, samo da se privilegirana deželna gospoda na novo opravi. In sveto je to razbojstvo kakor križarske vojne, ki so prav tako vse narode združile za visoki cilj; enak čudež se godi sedaj: Nemci, Čehi, Jugoslavlani, Poljaki in Ukrajinci pokopavajo pred škrinjami svoje nacionalne bojne sekire, da si oprostijo roke za zajemanje. Trepetajte, narodi avstrijski, če se vaša narodna zastopstva koljejo, ker ovirajo vaše blagostanje; ampak trikrat gorje vam, ako se zbegajo, zakaj potem oplene vaše blagostanje s kontribucijami!

Sedemnajstere kronovine so, kakor pravijo, avtonomne; seveda le v razmetavanju denarja in v zadolževanju. V tem so samosvoje kakor grofovske mladiči pri igri. Ampak pri nabiranju denarja pozabljajo na vse besede o zgodovinsko-političnih individualitetah in avtonomnih pravicah. Plačo in davke naj naklada država, vsako leto pa naj nam odkazuje potrebne zneske, kakor stisnjen očanec zapravljivemu sinu, kakor kavalir svoji kurtizanki. Ampak naj se ne predrzne, da bi potem povpraševala za odkazanim denarjem, da bi nadzorovala in kontrolirala, zakaj to bi bilo nedopustno vmešavanje, ki ga treba zavrniti z vso odločnostjo in iz vseh pluč! Ko je finančno ministrstvo v letu 1907 predložilo prvi načrt za saniranje, je imelo še toliko samospoštovanja, da je predložilo kontrolni zakon v osnutku; da je zahtevalo odobravitve zakona, je imelo še dovolj teoretične vesti, da se je v debelem sijajnem državnem spisu na podlagi finančne statistike iz leta 1905 poskušilo opravičiti. Danes pa odpira, kakor poslušna in moralčna Nežika svojo kamrico, poslušno pokrov svoje škrinje. Sicer se definitivno zmeša in razbije finančni sistem države, ampak kaj je to mar državnemu ministru po milosti poljskega kralja? Pijačo jim izročita kot davčni vir, kaj čuda, da ga upijani navdušenje.

Denarni glad dežel postaja občna nevarnost za Avstrije. V poslednjih sedmih letih (1905 do 1912) so narasle potrebščine dežel za 42,6 odstotkov in imajo tendenco, da se vsakih petnajst let podvoje! Med sedemnajstimi sestrami je kajpakda Nižja Avstrija pohlevna dekla Dunaja, ker se ji vsled alkimistične umetnosti Dunaja in vsled nižjavstirske industrije usipa denar sam od sebe v naročje. Ta dežela se je torej zadovoljila z 21,3 %nim zvišanjem potrebščin. Ostale sestre pa imajo rastoče potrebe, kakor je razvidno iz sledečega pregleda:

	Potrebščina 1900	v milijonih 1912	Zvišanje v %
Nižja Avstrija	47,4	57,5	21,3
Češko	78,5	96,3	23,7
Dalmacija	2,4	3,0	25,0
Štajersko	17,2	22,6	33,5
Bukovina	6,0	8,2	36,5
Gorenja Avstrija	8,0	11,8	47,5
Istra	2,15	3,2	48,8
Galicija	46,3	71,0	51,2
Kranjska	4,3	6,7	55,8

Goriška	1,63	2,59	58,9
Solnogradska	3,1	5,0	61,3
Tirolsko	6,7	11,0	64,2
Šlezija	7,16	11,76	64,3
Moravsko	32,2	56,0	73,3
Koroško	4,0	7,0	75,0
Predarlško	0,79	1,46	97,4
Trst	11,33	22,42	97,8

Te številke govore cele knjige, knjige o upravnih zanemarjenosti in politični korupciji; člani finančnega odseka, ki se tako brezobzirno potegujejo za saniranje, ne morejo skriti svoje pohlepne maske za številkami. V tej družbi je Steinwender, finančni genij koroškega deželnega zbora, ki je potreščine tega deželnega zbora v sedmih letih pomnožil za 75 odstotkov, in ki vendar nima niti beliča za učitelje — teh 75 odstotkov — velika večina se odteka v žep agrarcev! V tej družbi je Fink, deželni odbornik Predarlške, s skoro stodontno pomnožitvijo deželnih potrebščin. Vmes so moravski Čehi, ki so za 73,3 % pomnožili deželne izdatke. Tu se oglašajo deželni odbornik Stölzel iz Solnograda z več kot 60 odstotki in Schöpfer iz Tirol s svojimi 64,2 odstotki in neizogibni Susteršič, kranjski vojvoda »brez kron« s 55,8 odstotki. Da je Galicija z 51,2 odstotki v sredi in da Češka s 23,7 odstotki caplja daleč odzad, ima posebne vzroke: v teh dveh deželnih zborih — veseelite se, davkoplačevalci, razsaja obstrukcija in vas nista mogla osrečiti z zvišanimi izdatki!

Usiljiva agrarna demagogija deželnozbornskih klik kriči iz teh števil i molk, ki izraža onemoglost in strahopetnost državne finančne uprave, pojasnjuje te številke, ker so gospodje Schraffl na Tirolskem, Fink na Predarlskem, Susteršič na Kranjskem presistematično in prerazuzdano kupovali kmečke glasove z deželnimi subvencijami, zato naj davkoplačevalci plačujejo državi nove davke! Ker je gospoda sudeških in prikarpatskih dežel svoji nacionalni demagogiji — poleg agrarne! — preslepo služila in zapravljala deželni kruhek, zato naj si parlament splošne voline pravice nakopje s vprašanje z novimi davki! In vse meščansko časopisje molči in odobrava to početje!

(Konec prih.)

Ljubljana in Kranjsko.

— Črni petek. Zadnji petek so bila v finančnem odseku jako važna glasovanja, ki si jih mora vsak volilec natanko ogledati. Socialno demokratični poslanec dr. Renner je predlagal, da se dohodninskega davka prosti existenčni minimum zviša od 1200 na 2000 K. Ako bi bil obveljal socialno demokratični predlog, bi ljudje, ki nimajo več nego 2000 K letnih dohodkov, ne plačevali niti beliča dohodninskega davka. Tudi državna blagajna ne bi bila oškodovana niti za vinar, zakaj socialni demokratje so predlagali tudi, da naj se toliko bolj obdavljuje bogatini, ki imajo po 100.000 in več kron letnih dohodkov. Vzlic temu je meščanska večina finančnega odseka dr. Rennerjev predlog zavrgla z 29 proti 14 glasovi. Da reši najrevnejše nemanice davčnega bremena je predlagal sodrug Winarsky, da naj se vsaj dohodki pod 1800 K oproste dohodninskega davka — zaman, tudi ta predlog je enaka večina pokopala. Nato je pozikusil s 1600 kronami predlagavši, da se davka prosti existenčni minimum zviša vsaj na ta

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalej.)

Pierre je poslušal zijajočih ust. Kaj, tako se godi z Avgustovo krvjo? V srednjem veku niso mogli papeži biti gospodarji Rima, ne da bi bili vsled starodavne želje po novi vladi sveta čutili nepremagljivo potrebo, da se nanovo sezida Rim. Zadnji čas, ko se je mlada Italija polastila Rima, je takoj podlegla atavistični utvari o svetovnem gospodstvu, je hotela napraviti iz njega največje mesto in je zidala cele četrti za prebivalstvo, ki ni prišlo. In zdaj so še anarhisti v svojem prekucuškem besu obsedeni od teh tradicij, zdaj že brezmejnih sanj plemena; četrti Rim zahtevajo, brezmejen Rim, čigar predmetja potegnejo naposled kontinente nase, da nasejijo tukaj svoje osvobojeno, v edini obitelji združeno človeštvo!

To je bila krona vsega; nikdar ne bo bolj fantastičnega dokaza o prevzetni, vladeželjni krvi, ki je izžgala žile tega plemena, odkar ji je Avgustus zapustil dedščino svojega neomejenega gospodstva in obenem divjo sposobnost za vero, da je svet zakonito njen in da ima večno misijo, da ga zopet osvoji. To je prihajalo iz samih tal, to je bil sok, ki je opajal vse otroke te zgodovinske prsti, ki jih je vse gonil, da napravijo iz svojega mesta edino mesto, ono, ki vlada, ono, ki bo vladalo v časih, napovedanih od orakov.

In Pierre se je spomnil četverih papeževih črk, S. P. Q. R. starega slavnega Rima, ki ga je venomer nanovo nahajal v sedanjem Rimu. Kakor od usode izdani ukaz za končno zmago je bilo zapisano na vseh zidovih, na vseh znakih, tja do samokolnic mestnega cestnega urada, na katerih so se zjutraj odpeljavale smeti. Zdaj je Pierre razumel čudno ničemurnost teh od veličine dedov preganjanj, od preteklosti svojega Rima hipnotiziranih ljudi, ki pravijo, da obsega Rim vse, da ga sami ne morejo in ne

utegnejo spoznati, da je svinga, ki pada danes ali jutri razlaga vseмирja. Tako je velik in tako plemenit, da se vse v njem poveča in požlahti, da zahtevajo v tej živahni iluziji legende, v kateri žive, v tej nerazrešljivi zapletenosti vsega, kar bi bilo moglo biti veliko in vsega, kar ni več veliko, naposled od vsega sveta to malikovalsko oboževanje Rima.

»Toda jaz ne poznam tvoj četrti Rim«, je nadaljeval Orlando zopet udobrovoljen. »To je Rim ljudstva, glavno mesto splošne republike, o kateri je sanjaril že Mazzini. Seveda je dodal papeža . . . Glej, moj fant, če smo se postavili v splošne vrste mi stari republikanci, smo to storili, ker smo se bali, da bi prišla dežela v slučaju revolucije takim nevarnim norcem v roke, ki so tebi zmedli pamet. Pri moji veri, tako smo se vdali monarhiji, ki se ne razlikuje znatno od dobre parlamentarične republike. . . . No, na svidenje. Bodi pameten, misli na to, da bi tvoja uhoga mati umrla, če bi te kaj doletelo . . . Pridi sem, poljubim te vendar.«

Angiolo je ob junakovem ljubeznilnem poljubu zardel kakor dekle. Potem je s kretljivo glavo uljudno pozdravil duhovnika in brez besede odšel blagega obraza kakor bdeč sanjač. Nastal je molk. Ker so pogledi starega Orlando zadelo po mizi raztresene papirje, se je zopet razgovoril o strašnem dogodku v palači Boccanera. Oh, ta Benedeta, ki jo je bil v žalostnih dneh, ko je stanovala pri njem, oboževal kakor drago hčer! Tako smrt kakor strela z jasnega! Kako tragična usoda je to, da jo na tak način ugonobi smrt moža, ki ga je ljubila! Ker so se mu zdele povesti časopisov čudne, ker ga je nejasnost, katero je čutil, bolela in trpinčila, je začel vpraševati po podrobnostih, ko je nenadoma vstopil Prada, brez sape od prenagle hoje po stopnicah. Nemir mu je skremžil ves obraz. Z nepotrpežljivo surovostjo je odslovil svoje stavbne podjetnike, ne da bi se oziral na resni položaj, na nevarnost poloma za svoje ogroženo premoženje; tako silno ga je premagala želja, da bi bil pri svojem očetu gori,

da jih ni niti poslušal in se ni brigal, če se mu porušijo streha nad glavo. In ko je bil gori pri starcu, mu je predvsem s strahom pogledal v obraz, da se prepriča, če ga ni duhovnik s kakšno neprevidno besedo zadel na smrt.

Vztrepetal je, ko je opazil, da je starca strašni dogodek, o katerem je govoril, ganil do solz in da se je tresel. Trenotek je mislil, da prihaja prepozno in da se je nesreča že zgodila.

»Moj Bog, oče, kaj pa Vam je? Zakaj se jokate?«

In planil mu je pred noge, a klečeč prijel za roke in ga gledal strastno, s takim oboževanjem, kakor da mu ponuja vso svojo srčno kri, da bi mu prihranil najmanjšo bolelost.

»Oh, smrt uboge žene«, je Orlando žalosten odgovoril. »Dejal sem gospodu Fromentu, da sem neotolažen in sem dodal, da moram šele razumeti, kaj se je zgodilo. Časopisi govore o nenadni smrti. To je tako izredno!«

Prada je vstal sila bledega obraza. Duhovnik še ni bil govoril, Toda kako strašen je bil ta trenotek! Če bi bil odgovoril, če bi bil pripevedoval!

»Bili ste navzoči, kaj neda?« je nadaljeval stavec. »Vse ste videli . . . Povejte mi vendar, kako se je zgodilo.«

Prada je pogledal Pierra. Trdo sta se srečala njiju pogleda in se zabodla drug v drugega. Še enkrat se je odigralo vse med njima. Tu je hila zopet korakajoča usoda, tu je bil Santobono, katerega sta srečala na obnožju frascatskih hribov z njegovo košarico; ponovila se je vožnja po otožni Kampanji, pogovor o stрупu, medtem ko se je mala košara peljala na župnikovih kolenih in se nalahno zibalala; tu je bila predvsem v samotni dremajoča osterija; mala nenadoma mrtva črna kokoš z višnjevkastim curkom krvi ob kljunu. Potem je prišel še tisto noč bleščeči ples v palači Buongiovanni, poln ženske dišave, pravo zmogoslavje ljubezni. Naposled je stal pred palačo Boccanera, ki se je črna dvigala v srebrni me-

sečini, mož, ki si je prižgal smotko in počasi odšel, ne da bi se obrnil z glavo, prepuščajoč temni usodi, da izvrši svoje smrtno delo. Oba sta poznala to povest; še enkrat sta jo preživela in ni jima je bilo treba glasno ponavljati, če sta hotela biti prepričana, da sta pogledala drug drugemu na dno srca.

Pierre ni takoj odgovoril starcu.

»O, godile so se strašne reči«, je naposled zamrmral, »strašne reči . . .«

»Gotovo, to sem slutil«, je nadaljeval Orlando. »Nama lahko poveste vse . . . Vpričo smrti je moj sin vse odpustil.«

Grofov pogled je zopet iskal Pierrovega in legel nanj s tako težo, s tako vdano prošnjo, da je bil duhovnik globoko ginjen. Spomnil se je na srčni trepet tega moža na plesu, na strašne muke ljubosumnosti, ki jih je pač moral pretrpeti, preden je prepustil usodi brigo za svoje maščevanje. Domišljal si je, kaj se je moralo goditi v njem potem, po strašni rešitvi; najprej začudenje ob tej naglici usode, ob tej osveti, ki je bila okrutnejša nego jo je bil želel; potem ledeni pokoj mirnega igralca, ki čaka na dohodke, čita časopise in ne čuti pekoče vesti drugače kakor vojskovodja, ki je žrtvoval preveč ljudi za zmago. Takoj je razumel, da pokopje kardinal vso reč zaradi ugleda cerkve. Le na srcu mu je ostal težak kamen — nemara je bilo hrepenenje po oni vroči zaželeni ženi, katero ni nikdar imel in je nikoli ne bo imel — nemara tudi straša zadnja ljubosumnost, katere si ni priznal in ob kateri bo večno trpel, vedoč, da je v grobu za večne čase v naročju drugega. In zdaj vstaja iz tega zgodovitega napora, s katerim je ohranil svoj mir, iz tega hladnega neskešanega čakanja kazni, strah, da se z zastrupljenimi smokvami korakajoča usoda še enkrat ustavi in da zadene z drugim udarcem njegovega očeta. Se ena strela, še ena žrtve, najbolj nepričakovana, najbolj oboževana. Vsa njegova odporna sila se je skrhalo v eni minuti; slabotnejši in bolj trepetajoč od deteta je stal pred strahoto usode.

znesek, ampak tudi ta socialno demokratični predlog ni našel milosti v očeh meščanske večine, ki ga je brez usmiljenja odklonila z 29 proti 15 glasovi. Po zaslugi meščanske večine ostanejo tudi znanprej davka prosti le dohodki izpod 1200, ne glede na to, da so od leta 1895., ko je bil sklenjen sedanji dohodinski davek, stroški za vzdrževanje golega življenja znatno poskočili in da danes goldinar ni mnogo več vreden, kot je bila pred sedemnajstimi leti krona. Dohodninski davek, ki naj bi bil otvoril temeljito, moderno in socialno reformno avstrijskih financ, se izpreminja vsled druginje v navadno glavarino, kakor jo poznajo le »finančni sistemi« pastirskih plemen, in delavstvo, na katerem že sedaj slone vsled neznosnih indirektnih davščin vse državne finance, postane tudi z direktnimi davki poglaviti rednik državne kase. Sodruga dr. Rennerja predlog, da naj davkarja jemlje tam, kjer je denarja v izobilju, in da naj se veliki dohodki v krepki progresiji obdavi s sedmimi odstotki in pol, je ista večina zavrnila v poimenskem glasovanju. Takisto je bil odklonjen dr. Rennerjev predlog, da naj zakon drugače ravna z meznimi dohodki kakor z dohodki, izviraajočimi iz kapitala ali iz zemlje, in da naj se meznim dohodkom do 1500 kron dovoli odbitek 800 kron, meznim dohodkom do 2000 kron odbitek 600 kron, meznim dohodkom do 2800 kron odbitek 400 kron in meznim dohodkom do 3600 kron odbitek 200 kron. Nato je večina sklenila, da se samskim ljudem naloži 15odstoten samski davek na dohodarino, zakonskim ljudem brez otrok 10odstoten samski davek. Socialni demokrat Hillebrand je predlagal, da naj se dohodki izpod 4000 kron oproste samske doklade, a je s svojim predlogom propadel in nič bolje se ni godilo dr. Rennerjevemu predlogu, kateri je hotel vsaj ljudi, ki imajo manj kot 2400 kron letnih dohodkov, oprostiti hudega samskega nadavka. Ta davek naj bi bil nekaka globa za samske ljudi in za osebe brez otrok in naj bi povzdignil rodovitnost avstrijskega prebivalstva. Prav primeren je bil zato socialnega demokrata Hillebrand predlog, da naj se znesek tega nadavka uporabi za mladinsko oskrbo, ampak večina ga je odklonila. — Petkova glasovanja bodo delavske, kmečke in uradniške familije bridko občutile in zato je umestno, da si ogledamo to davčno hordo v finančnem odseku, ki je brezobzirno navallila prebivalstvu nova in težka bremena, in brez usmiljenja potepala socialno demokratične predloge, ki so merili na to, da olajšajo šibkejšim slojem itak težko življenje. Vse jugoslovanske meščanske stranke — slovenski klerikalci, primorski narodnjaki in Dalmatinci — so glasovali proti ljudskim predlogom socialnih demokratov. Liberalca dr. Ravniharja ni v odseku, ampak mladočeški klub, v katerem je liberalni poslanec Ljubljane v politični reji, je kakor en mož glasoval zoper ljudstvo, zoper socialno demokratične predloge in dr. Ravnihar ni izstopil iz mladočeškega kluba, kar dokazuje, da se strinja s protiljudskim tem glasovanjem in da prevzema zanj politično odgovornost. Delavci, kmetje, uradniki, ki boste še drago plačevali petkovo glasovanje, spomnite se Šusteršičev, Gostinčarjev, Ravniharjev, Pogačnikov, Povšetov, Benkovičev, Gregorinov, Rybájev, ki so odgovorni za novo davčno obremenitev, spomnite se jih zlasti na dan volitev, ko ste sami kovači svoje sreče. Vtisnite si v spomin njih dejanja in ne dajte se premotiti od njihovih besed!

— **Klerikalizem in ljudska vrača.** O velikanski slepariji, ki jo uganja vodiški fajmošter z »zamaknjeno Johano«, smo že ponovno pisali in pozivali politično oblast, da napravi temu nezasišlanemu škandalu konec. Naš glas je, kakor vidimo, zelo pozno dosegel uradne prostore kamniškega glavarstva in tako se je politična oblast začela za klerikalni švindelniki zatišati šele sedaj, ko je zbeganih na tisoče in tisoče duševno zamarjenih, babjevrstvu dostopnih in farškemu »hokuspokus« naklonjenih ljudi, ki romajo v velikanskih procesijah gledat vodiški čudež. Kakor čujemo, je žandarmerija šele v petek »zamaknjeno Johano« predstavo prepovedala in zavrnila nad tri tisoč radovednih bab, ko si je kamniški okrajni glavar minulo sredo osebno ogledal klerikalni spektakel. Kaj so videli naivni ljudje ki so naselili slepariji vodiškega farovaža? Sami pripovedujejo tako-le: »Ko prihaja ura, se vleže dekle v postelji, tam se razgali tako, da ima gole prsi, roke in noge, in ko bije ura tri, razpoči ji koža na čelu, rokah in nogah ter se napravi rana na levi strani prsi in prične iz vseh razpok teči »topla« kri. Ko mine ura, gre dotična dekle samo v drugo sobo, se umije in ni najti nikakega sledu razpok na njenem telesu!« Tako krvavljenja, če niso v vodiškem slučaju le rafinirano aranžirana prevara, znanstveni patologiji niso neznana in niso nič »čudežna«. »Slovenec«, ki ima kot klerikalno glasilo na babjeverne ljudi gotovo največ vpliva, se je na zadevo spomnil, ko je postala očiten škandal. In namesto da bi izpolnil svojo žurnalistično dolžnost in označil brezvestno ravnanje vodiškega fajmoštra za obsodbe vreden švindelniki, meditira mistično in razlaga, »da je stvar najbrže nekaj abnormalnega, bolestnega. Vsa zadeva sodi predvsem pred forum zdravnikov, ki o tem izreko kompetentno sodbo. Občinstvo opozarjamo, naj iz nenavadnega pojava ne izvaja neutemeljenih posledic; čim manj zanimanja bo za stvar, tem prej se bo pojasnila. Pripomnimo pa, da vera katoličanov ni od takih dogodkov prav nič odvisna. Za našo vero so vodilo nauki Kristusovi, ki nas jih uči katoliška cerkev. Več nego za take dvomljive pojave želeli bi si zanimanja za najsvetejšo daritev Gospodovo, pri kateri se vsak dan na oltarjih pretaka kri našega Boga in Odršenika. Čemu vitez luči iskati ponoči ob trohljivem lesu, če nam tako svetlo in gorko sije božje sonce.« Torej namesto jasne in odločne besede kup jalovih fraz! — Dočim se je kamniško okrajno glavarstvo na ponovno naše drezanje končno le zganilo in se je tudi »Slovenec« pohlevno oglašil, škof Jeglič, ki smo ga bili tudi pozvali, še vedno molči. Škof, ki se vlika v nai-

različnejše zadeve in vprašanja, držl križem roke in ne nastopi z disciplinarno oblastjo zoper vodiškega fajmoštra, ki izrablja ljudsko nevednost in bega ljudi, Zakaj odgovornost zadeva v prvi vrsti vodiškega fajmoštra, ki je aranžer teh »čudežnih« predstav in ki je svoj farož izpremenil v teater, zaenkrat menda še brez vstopnine. Škofova dolžnost je, da kot cerkveni predstojnik ustavi fajmoštru to rokodelstvo, civilne oblasti pa naj poskrbe, da pride »zamaknjena Johana« prejkoprej v bolnišnico, kamor spada.

— **Združitev Šiške z Ljubljano.** Na sobotni seji je deželni odbor odobril predlogo o inkorporaciji Spodnje Šiške ljubljanski občini, ki pride na vrsto na prihodnjem zasedanju deželnega zbora.

— **Zagorje ob Savi.** O nesrečni smrti Alojzija Peterlina, ki ga je ubil električni tok, nam še poročajo: Pokojni Peterlin je žrtev zločinškega sistema, ki je uveden v podjetjih trboveljske premogokopne družbe. V električni centrali bi morali biti nameščeni sami odrasli in praktično izurjeni delavci; ampak da prihrani kapitalistična družba nekaj beraških vinarjev, je poslala snažiti prostore, kjer je napeljan tok visoke napetosti, štiri mlade fante. 16letni Peterlin se je dotaknil žice in bil na mestu mrtev. Koliko časa se bo trboveljska družba še lehkomišelnost igrala z delavskim življenjem?

— **Pri novomeškem porotnem sodišču** se bodo obravnavali pri prvem porotnem zasedanju, ki se prične v ponedeljek dne 17. svečana t. l., sledeči slučaj: Dne 17. svečana: Rok Vutolu, zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe, združene s stalnim hiranjem — in cigan Rudolf Hudorovac zaradi tatvine iz navade. — Dne 18. svečana: Franc Ilnikar, bivši poštni sluga v Žužemberku, zaradi hudodelstva uradne poverbe in tatvine.

— **Iz gledališke pisarne.** Danes v torek (nepar-predstava) se prvič na slovenskem odru uprizori Birinskega štiridejanske komedija »Vrtoglavic«, velezabavna, živoga dovptiva in satire, grotesknih prizorov in burkastih zapletljive polna prešerna farsa na vrtoglavo početje ruskih navideznih in istinitih revolucionarjev, ki si je spričo svojih izrednih gledaliških in umetniških vrlin in svoje nenavadne zabavnosti tekem letošnje sezone izvojevala sijajne uspehe na skoro vseh večjih odrih. Na Dunaju so jo uprizorili petindvajsetkrat zapovrst, pa je vedno še žela navdušeno pohvalo in izzivala salve presrečnega smeha. Njen avtor, mlad ruski pisatelj, tudi nam že znan po svoji izborni drami »Moloh«, je zaslovel kot nenavaden dramatični talent, in vsa sodobna gledališka in literarna kritika ga šteje med najboljše sodobne dramatik. Dočim se je v »Molohu« kazal resnotragičnega, se je v »Vrtoglavic« prešerno razmahal kot dovptiven humorist in z večšo, krepkomodelujočo roko ustvaril prešernoveleke prizore, ki s svojo pestro komiko, globoko tragiko orisanih vrtoglavoosti ne puste na površje. Vestnopripravljena komedija bo nedvomno tudi pri nas dosegla najlepši uspeh. — Nadaljni repertoar: v četrtek (par) prvič v sezoni Puccinijeva veleprihjubljena opera »Madame Butterfly«, v soboto (nepar) repriza »Madame Butterfly«, v nedeljo popoldan kot velika tujska predstava zadnjič v sezoni Offenbachova komična opereta »Orfej v podzemlju«, v nedeljo zvečer prvič v sezoni Schwayerjeva drama mladega dijaka »Red iz pravosti« z g. Šestom z Dunaja kot debutantom v vlogi Feliksa. V torek in v četrtek Lehárjeva opereta »Grof Luksemburški« z g. Iličičem iz Trsta kot gostom.

— **Umrlj v Ljubljani:** Maks Sušnik, sin železniškega uslužbenca, 16 mesecev. — Albert Petan, premogar, 22 let. — Uršula Bedenčič, posestnikova žena, 36 let. — Marija Benegalijska, uboga, 75 let.

— **S trebuhom za kruhom.** V nedeljo se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 15 Macedoncev, nazaj je prišlo pa 120 Bolgarov in 40 Hrvatov. 45 slovenskih tesačev se je povrnilo iz Ogrskega.

— **Policijske stražnice državne policije** bodo v naslednjih hišah: 1. Filip Supančič, Šubiceva ulica 5. V tej hiši bo policijsko ravnateljstvo. — 2. Dr. Ivan Mauring, Slomškova ulica 20, pri mestni elektrarni. — 3. August Heuffel, Vodmat 158, pri železniškem prelazu. — 4. Elija Predovič, Poljanska cesta št. 60, pri Živinskem trgu. — 5. Franc Švigelj, Dolenska cesta 18, blizu Dolenskega kolodvora. — 6. Maks Zalokar, Krakovski nasip 26 — 7. Franc Marinič, Glince št. 207 blizu šole. — 8. Anton Nachtigall, Sp. Šiška št. 229, blizu stare šole in sedanje orožniške postaje.

— **Izgubljeno in najdeno.** Neka gospa je izgubila zavitek, v katerem je imela moško srajco in ovratnico. — Gospa Lucija Bizjakova je našla usnjat možnjček, v katerem sta bila dva ključa in in nek srebrni predmet. — Šolski učencec Franc Westermajer je našel srebrno zapetnico. — Viktor Martinak je našel baržunasto torbico. — Desetnik 27. pešpolka Jožef Schwarzl je izgubil meden trombin ustnik. — Gospa Ana Piccolijeva je izgubila denarnico z manjšo vsoto denarja in ključem. — Šolska učenka Zvonka Bencova je našla srebrni prstan. — Strojvodja gosp. Anton Beltran je našel denarnico z manjšo vsoto denarja.

— **Kinematograf »Ideal«.** Spored za torek 11., sredo 12. in četrtek 13. februarja 1913: 1. Dolina Vesubie. (Kolorirana potovalna slika.) 2. Luka II. se zamenja z Lukom I. 3. Prepovedana sreča. (Drama.) 4. Obiranje jasmina v Tunizu. (Koloriran narav. posnetek.) 5. Žurnal Pathe. 6. Ultrarapidno kretanje. (Znanstveno.) 7. I. del: Napoleonov pohod na Rusko 112. (2. dela. — Pri vseh predstavah. Z najvišjim dovoljenjem Njegovega Velič. ruskega carja je sodeloval pri tem posnetku celoten ruski armadni zbor. Na licu mesta je posnela ta prizor tvrdka Pathe Freres.) 8. II. del: Napoleonov prihod na Rusko 1812. 9. Maki in odkritje spomenika. (Komična učinkovitost z Maks Linderjem.) — Od danes do četrтка se proizvajajo senzacional-

ni film »Napoleonov pohod na Rusko 1812.« Film kaže prizore silne Napoleonove armade, ki je šla proti Moskvi, požar ruskega velikega mesta in povratek francoske armade. Slike so že vsled tega senzacionalne, ker je ruski car Nikolaj II. odredil, da se je udeležil vse armadni kor na historičnih krajih v zgodovinskih kostumih prireditve za kinematografične posnetke. Vidijo se pretresljivi prizori iz onega velikega boja za gospodstvo sveta. Filmi so se izredno posrečili in so naravnost tehnični umotvori. Pred vsem vidimo najprej carja Aleksandra pred Peter Pavlovo katedralo in ruske kmete, ki se pridružujejo generalu Kutuzovu. Potem smo v francoskem taborišču in gledamo boje pri Borodinu, zlasti silne, strahotne naskoke artilerije na okope, i zročitev francoskega orla Kutuzovu in vojnemu svetovalcu generala. Dalje vidimo prihod Francozov v Moskvo in naslednjeno z napeto pozornostjo vse faze požara. Svetlobni učinki so naravnost čudovito krásni. Vsakdo misli, da švigajo resnični plameni pred platnom. Slike so tako žive, da prekašajo vse, kar se je doslej kazalo po kinematografih. Filme je izdelala tvrdka Pathe freres in so stali skoraj pol milijona rubljev. Vsak ruski vojak je dobil po 1 rubelj za vsako vajo in za proviant se je potrosilo 100.000 frankov. Vaje so bile v sneženih puščavah. Ta slika se kaže do četrтка pri vseh predstavah.

Istra.

— **Deželna konferenca istrske socialno-demokratične stranke v Poreču prepovedana.** V nedeljo se je imela vršiti v Poreču deželna konferenca italijanske socialno-demokratične stranke v Istri. Za konferenco se je bilo prijavilo 300 delegatov, ki so odpluli v Poreč iz Milj s posebnim parnikom ob 6. zjutraj. Ko je parnik dospel v Poreč je bil pomol zaseden od žandarjev, ki so prepovedali delegatov izkrcanje. Le sodrugom dr. Nobile, poslancu Zorženomu in sodrugu Liruniju so dovolili, da so šli na okrajno glavarstvo. Tam jih pa okrajni glavar ni hotel sprejeti in je navzoči komisar vztrajal na stališču, da ne dovoli konference, ker da ni bila naznanjena. Ko so delegatje na parniku to izvedeli, so začeli vpiti in je policijski zastopnik, ki se je nahajal na pomolu, naročil vodji parnika, naj se odstrani in naj odpluje proč. Ko je bil parnik oddaljen 150 metrov je počilo nekaj strelcev. Parnik je odplul v Umago, kjer se je vršil impozanten shod, na katerem je poročal tudi sodrug Milost, ki je bil poslan na konferenco kot delegat tržaškega političnega odbora jugoslovanske socialno-demokratične stranke. Kakor se vidi, bi v Istri radi uvedli hrvaške razmere. Gotovo je, da so odgovorni za brezdelnost istrske deželne zbornice in proti katerim se je vršilo v Istri pretečene tedne veliko shodov italijanskih, slovenskih in hrvaških. O vsem bomo še poročali.

— **Usoda rezervista.** Na vojni ladji »Erzherzog Friedrich« se je zgodila v petek velika nesreča; ponesrečil je rezervist, ki ima doma ženo in tri otročiče. Ko so tega dne na vojni ladji ukrcavali municijo, je padla rezervistu Weissu na nogo granata velikega ladijskega topa, težka preko 200 kg. Granata je nesrečniku stegno popolnoma zdrobila, pri čemer se je tudi glavna žila poškodovala. Težko ranjenega so pripeljali v mornarično bolnišnico. Kakor se iz krogov vojaštva čuje, se ravna na tej vojni ladji z moštvo skrajno neumljeno, kar pa vse moštvo pripisuje poveljniku te vojne ladje. Moštva, osobito rezervistov, ne pusti nikdar priti do miru.

— **Morilec alkohola.** V Dekanilih je zaklal svojo ženo, mater treh malih otročičev, v pijani blaznosti, 39letni posestnik Josip Pezza. Zadal je ženi sedem sunkov s kuhinjskim nožem. Ženo so prepeljali v brezupnem stanju v bolnico, moža pa, ki je pobegnil, so vjeli v bližnjem gozdu in ga oddali sodišču v Kopru.

Vestnik organizacij.

Občni zbor Šišenske »Vzajemnosti« se vrši v soboto 15. februarja, ob 8. zvečer v gostilni pri Celarcu: Spored: Poročilo odborovo, poročilo nadzornikovo, volitev odbora, raznoterosti. K oblini udeležbi vabi vse člane odbora.

Občni zbor krakovsko-trnoške podružnice »Vzajemnosti« se vrši v soboto dne 15. februarja 1913 ob 8. zvečer v gostilni G. Steinerja na Opekarski cesti. Dnevni red: 1. Branje zapisknika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo odbora. 4. Poročilo nadzorstva. 4. Volitev odbora. 5. Volitev nadzorstva. 6. Razno. K oblini udeležbi vabi odbor.

Občni zbor šolsko-poljanske podružnice »Vzajemnosti« v Ljubljani bo v nedeljo 16. t. m. ob 10. oopoldne v gostilni pri Bončarju, Poljanska cesta.

Seja šišenske podružnice »Vzajemnosti« se vrši v sredo 12. februarja ob pol 8. zvečer v pisarni Konsumnega društva. Ker je to zadnja seja pred občnim zborom, naj se je odborniki zanesljivo udeležijo.

Trst.

— **Predavanje v »Ljudskem odru«.** V četrtek 13. in petek 14. t. m. bo predaval v »Delavskem domu« ul. Madonnino 15 sodrug Etbin Kristan o predmetu »Vtisi iz Amerike«. Začetek predavanja ob pol 9. zvečer. Vstopnina na obe predavanji 50 vin. Mislimo si, da je pač odveč vsako priporočanje. Naš najboljši predavatelj bo predaval o zanimivostih iz Amerike, o vtisih s svojega potovanja po tej hiperkapitalistični deželi. V četrtek in petek pride vsak, ki mu je mar izobrazba, v »Delavski dom« na predavanje.

— **Pevski odsek »Ljudskega odra«** pozivlja vse pevce, da se pevske vaje, ki bo v sredo 12. t. m. točno ob pol 9. zvečer v gostilni »International«, ulica Giov. Boccaccio št. 25, gotovo brez vsakega izgovora udeležijo, ker imamo nastopiti z dvema novima pesmima. Posebna vabila se nič več ne pošiljajo. Ker ima sodrug E. Kristan v četrtek predavanje, se je vaja preložila na sredo.

— **Podpirajte delavsko pesem!** Ker ima pevski odsek »Ljudskega odra« vedno veliko več stroškov kakor dohodkov, se obrača odbor do vseh sodrugov s prošnjo, da mu priskočijo na pomoč ter se vpišejo kot podporni člani ter tako

pripomorejo delavski pesmi k uspehu. Podpornina je zelo majhna ter znaša za vse leto 4 K, ali za tri mesece 1 K. Obenem pa opozarja odbor vse podporne člane, ki so zaostali s podpornino za pretečeno leto, da zamujeno takoj poravnajo. Podpornino ter sploh vse prispevke sprejema blaginjičar, sodrug Vrabec Drago, via Miramar št. 7, ter se lahko pošilja tudi po pošti. Komur je res do tega, da obstoji v Trstu slovenski socialistični pevski zbor, ta gotovo pristopi bodisi kot redni ali pa kot podporni član. Vpisujejo se novi člani lahko pri vseh odbornikih omenjenega odseka. Odbor upa, da bodo sodrugi vzeli to na znanje in ga podpirali v delu.

— **V nedeljo, dne 16. t. m., vsi v gostilno »International«** na družinski večer, katerega priredi pevski odsek »Ljudskega odra« z jako zabavnim sporedom: Petje, igra »Nemški ne znajo!« (burka v enem dejanju), šaljiva pošta, tombola ter drugo. Kakor je bilo še vedno dobro preskrbljeno za dobro zabavo, tako je tudi sedaj in se bo vsak pošteno zabaval. Vstop prost.

— **Dragocena izpoved.** Na seji občinskega sveta v četrtek je govoril tudi narodni in politični kavalir dr. Wilfan. V svojem govoru je podal dragoceno izpoved, iz katere je razvidno, da se slovenski in italijanski nacionalci dogovarjajo o načinu, kako bi skupno pobijali socialne demokrate. Doktor Wilfan je dejal: Večina v mestnem svetu mora računati na brutalne instinkte ljudstva. Omenjam, da so mi nekateri italijanski nacionalistični mestni svetovalci priporočali, naj pritiskam na socialne demokrate v narodnih zadevah. Nadalje je dejal: »Lahko bi bil indiskreten...« Pa ni hotel biti. Lepo bi bilo pač vedeti, v čem bi lahko bil dr. Wilfan indiskreten. Eno je torej gotovo! In sicer to, da so uganjali slovenski in italijanski nacionalci dogovorno naštudirano komedijo, ko so skupaj pritiskali na social. demokrate glede na narodnostna vprašanja in ko so vsak s svoje strani očitali socialnim demokratom protinarodnost. Iz Wilfanove izjave pa sledi tudi, da so bili vsi njegovi surovi napadi na socialiste sklenjeni in določeni skupno z italijanskimi nacionalci in da je igral dr. Wilfan vlogo sluge talijanskih nacionalcev. Sedaj tudi razumemo, zakaj je dr. Wilfan napadal socialne demokrate mesto italijanskih nacionalcev, ki so skrpučali letošnji občinski proračun. Morda so se slovenski in italijanski nacionalci celo dogovorili, da ne bodo dali »Ciril-Metodovi družbi« podpore zato, da ohranijo slovenskim nacionalcem potrebna agitačna sredstva proti... socialnim demokratom. Vse so pa naši mestni svetovalci prekrizali in spravili nacionalce ob pamet. Stališče, ki se ga zavzeli naši mestni svetovalci pri vprašanju podpore »Legji« in »Ciril-Metodovi družbi« jim je došlo neprilicakovano in zelo neprijetno. In tako je prav! Sedaj vemo, da vse rodoljubje dr. Wilfan in drugih njegovih tovarišev ni vredno piškavega oreha in da se dogovarjajo z italijanskimi nacionalci, kako bi onemogočili socialistično delo in napredek. Pa ne poide!

— **Še ena dragocena izjava.** Dr. Wilfan je dejal, da bi glasoval za protidelavski proračun, ki ga je sestavila v mestnem svetu italijanska nacionalistična večina, ako bi našli Slovincem kaj v narodnem oziru. To jemljemo radi na znanje in bomo pojasnili prihodnjič, kakšen je ta proračun, za katerega bi bil kmalu glasoval tudi dr. Wilfan.

— **Shod v Škedenju.** Minulo soboto se je vršil v Škedenju v prostorih tamošnjega izobraževalnega društva izredno dobro obiskan shod delavcev škedenjski plavčev. Na shodu so poročali sodrugi Mihevc, Regent, Hočevar, Golouh in Lipovšek. Vsem govornikom so navzoči pritrjevali in je žel vsak za lepo izvajanje zaslužen aplavz. Shod je pokazal, da se je začelo med odnotnim delavstvom močno zanimanje za našo strokovno organizacijo, ki šteje že sedaj lepo število članov. Po shodu se je vpisalo zopet lepo število članov v organizacijo. Škedenjskim delavcem priporočamo prav toplo, naj se vpišejo vsi ne le v strokovno organizacijo, marveč naj postanejo tudi člani komunistnih združenj in člani izobraževalnega društva. Poslednje ima nad združnim skladiščem na razpolago prav lepe čitalniške prostore, kjer je na razpolago mnogo različnih listov in revij. Tudi ima društvo bogato knjižnico, ki izposoja knjige na dom. Zato pa naprej, na delo. Uspehi ne izostanejo.

— **Shodi zidarjev.** Organizacija zidarjev je te dni sklicala v Trstu in okolici več izredno dobro obiskanih shodov. Naši zvesti in vneti zidarji se še vedno s hrabrostjo in vztrajnostjo borijo za svojo razredno organizacijo. Vkljub začasnemu slabim delovnim konjunkturni, ki povzročajo precejšnjo brezposelnost, niso množestveni člani organizacije opešali v boju za stititev svojih vrst in za obrambo pridobljenih pravic. Narodnjaški pajdaši so sicer skušali izrabiti neugodni strokovni moment z zabavljanjem proti naši organizaciji, ki bi morala biti preprečiti celo industrijske krize. Zidarji se niso zaradi tega preplašili. Vrste se niso skrbile in boji ni odnehal. Medtem ko nima skupina narodnih zidarjev niti toliko članov, da bi mogli spraviti skupaj polnoštevilčen odbor, se naša organizacija nasprotno neprestano razvija. Z mnogobrojnim obiskom zadnjih shodov, so zidarji podali ponoven dokaz svoje neomajne zavednosti. V soboto in nedeljo so se vršili shodi na Greti, na Škorklji in pri Sv. Mariji Magdaleni. Poročal je sodr. Petejan, ki je pojasnil sedanji položaj zidarjev in poročal o ukrepih organizacije. Omenil je neplemeniti gonjo narodnjaških hujskačev, ki dosledno sledijo in izdajajo slovensko delavstvo. Ker se ne morejo ponašati z resničnimi uspehi svojih zloglasne narodne delavske organizacije, skušajo operirati med nepodučenim delavstvom s šolskimi zadevami in z dogodki v občinskem svetu, ki jih škandalozno pretvarjajo. Medtem ko se naši socialistični zastopniki v mestnem svetu krepko borijo za šolske pravice slovenskega naroda v Trstu, se našo slovenski in italijanski nacionalci dosledno rešujejo šolskega vprašanja. Wilfan sam je izjavil v

mesnem svetu, da mu je italijanski večina naložila pobijanje predlogov in delovanje socialističnih zastopnikov. Ni čuda, da so za predlog sodr. Puecherja, da naj občina prevzame slovenske šole v Trstu, glasovali samo socialisti. Proti najvitalnejšim interesom naroda so glasovali narodnjaki. V svet pa trobijo vest, da smo mi nasprotniki slovenskih šol! Značaj narodne stranke se kaže najlepše v izjavi Wilfana, da izvzemši šolsko stran občinskega proračuna, odobrava brezpogojno proračun italijanske občinske večine. In to vpricho dejstva, da je letošnji proračun izrecno proti interesom delavstva in da nalaga občinstvu nova davčna bremena. — Shoda pri Sv. Mariji Magdaleni se je baje hotel udeležiti tudi tajnik N. D. O. Brandner. Opazoval je shod nekoliko časa le z dvorišča gostilne. Mari se je zbal velikega števila navzočih? Ko so ga šli naši sodrugi iskat na dvorišče, da bi ga povabili na razpravo, ni bilo o Brandnerju ne duha ne

Obnovljena balkanska vojna.

Bolgari zmagujejo, Črnogorci zmagujejo, Turki zmagujejo, vsi so zadovoljni, in menda se skoraj vsi lažejo.

OKROG ODRINA.

Nadaljevano obstreljevanje.

Solija, 10. Bombardma Odrina se nadaljuje.

Izpad.

Solija, 10. Vesti, ki uradno še niso potrjene, pravijo, da je en turški polk napravil izpad iz Odrina, pa je bil po ostrem boju porazen in se je vrnil z velikimi izgubami.

V Odrinu se zabavajo.

Kelmoraj, 10. »Köln. Ztg.« javlja iz Dedeagača: Begunci iz Odrina pravijo, da še dolgo ni pričakovati, da bi Odrin padel. V mestu ni lakote, bolezní pa malo. Na ukaz Šukri-paše so odprli kinematografsko gledališče, ki je dobro obiskano. Banke poslujejo normalno, nemška šola je dobro obiskovana.

Selimova džamija.

Carigrad, 11. Šukri-paša javlja, da je vsled žnevnega in nočnega strahovitega bolgarskega obstreljevanja Selimova džamija hudo poškodovana. (To so Bolgari že javili.) V soboto, ko je bil bolgarski naskok na fort Kartaltepe krvavo odbit, so pustili Bolgari štiri demontirane topove za sabo. Trdnjava se še drži.

Bombardma.

Solija, 11. Bombardma Odrina se nadaljuje z uspehom. Natančnejših vesti ni.

PRED ČATALDŽO.

Bolgari se umikajo.

Carigrad, 10. Pred Čataldžo se nadaljujejo manjše praske. Na desnem turškem krilu je prišlo do boja z bolgarsko četo, ki je zavzela pozicijo pri Lazarkeju blizu derkoškega jezera. Naposled se je bolgarski oddelek umaknil.

Turki zasedli Čorlu?

Pariz, 10. »Eclair« ima iz Carigrada vest, da so Turki zasedli Čorlu.

Turške vesti.

Carigrad, 11. Uradno poročajo: Naše čete pri Derkošu so brez upora zasedle utrjene sovražnikove pozicije. Levo krilo je prisililo dva bolgarska polka, da sta se umaknila. Sovražnik je napadel naše straže v bližini jezera, naše čete pa so ga vrgle in vzele zopet zasedene utrbe.

Carigrad, 11. Turška ofenziva se nadaljuje na celi čatalški črti. Na obeh straneh jo podpira mornarica. Po tridnevnom boju so Turki zasedli Kestandil severno od Čataldže. Bolgari so pustili deset poljskih topov.

Carigrad, 11. Napredujoče turške čete so doegnale, da so Bolgari napravili provizorične utrbe. Del vasi Jenidže je pogorel. Vest, da je tudi Čataldža pogorela, ni potrjena.

Bolgarske vesti.

Solija, 11. Vsi poizkusi Turkov, ki se trudijo, da bi nastopili ofenzivo pri Čataldži, so se ponesrečili. Povsod je bil sovražnik odbit z velikimi izgubami. (Očitno se tukaj eden ali drugi debelo laže, morda pa oba. Turki trdijo, da napredujejo. Bolgari trdijo, da ne. Oboje na enem bojišču, oboje ob enem času... vsak korpol razume, da to ni mogoče. Najbolje bo šele takrat kaj verjeti, ko se zgodi kaj odločilnega, kar se ne bo dalo prikrivati.)

NA GALIPOLSKEM POLOTOKU.

Turški uspeh.

Carigrad, 11. »Ihham« pravi, da so Turki pri Kavaku zopet zavzeli prej opuščene pozicije. Sovražnik se je po hudem boju umaknil z velikimi izgubami. (Ali »Ihham« je edini list, ki to poroča.)

Strašne izgube.

Milan, 10. »Corriere della Sera« javlja, da je bil boj pri Bulajiru nad vse srdit. Turki so se v utrjeni črti divje branili, oklopnica »Barbarossa«, pa jih je podpirala. Kako besen je bil boj, kažejo izgube. Bolgari so morali imeti kot napadalci večje izgube, pa so že Turki imeli več kakor 5000 mrtvih in ranjenih.

Turški poraz.

Solija, 11. V soboto so znatne turške sile poizkusile ofenzivo na Galipolskem polotoku. Po ogorčenem boju je bil sovražnik premagan in je bežal proti Bulajiru. Bojišče je bilo kakor posejano s padlimi, s puškami, topovi in drugimi rečmi. Med mrtvimi je 20 turških častnikov. Bolgarska artiljerija je strašno učinkovala, ravno tako naskok pehote. Turki so imeli velikanske izgube. Bolgari imajo ranjenih 412 vojakov in 5 častnikov, 2 častnika sta padla. Število padlih vojakov še ni znano.

sluha. — Blamaža je glavna točka narodnjaškega delovanja.

— Blaznik na vodnjaku. V soboto zjutraj ob treh so opazili, da pleza na vodnjak pred mestno hišo v Trstu popolnoma slečen mož. Stražniki so se zaman trudili, da bi ga spravili z vodnjaka. Prišla je tudi požarna bramba, a tudi ni opravila ničesar. Med tem se je nabralo okolo vodnjaka več sto ljudi. Mornar je izjavil, da hoče iti po blaznika. Splezal je na vodnjak, a dobil ga je šele potem, ko mu je vrgel čez glavo v eter namočeno ruto. Eter je omamil blaznika in potem šele so ga spravili z nevarnega kraja.

— Tatinske bolnišnice strežnice. Nad vse ljubezivne strežnice ima mestna občina tržaška. Te dni je dal ravnatelj 40 strežnic pred odhodom iz zavoda preiskati in našel pri njih 18 ukradenih stvari, ki so jih bolnikom ukradle. Šest jih je odpustil, 12 pa kaznoval.

PREPREČENO IZKRCANJE.

Solija, 11. O turškem poizkušenem izkrcavanju pri Podimi poročajo: V nedeljo ob 7. zjutraj je prišlo iz Karaburuna dvojce križark, dvojce torpedovk in šest manjših ladij pred mesto Podima in izkrcalo 250 mož. Deseti bataljon bolgarske obrežne straže je vkljub ognju križark napadel Turke. Sovražnik je v neredu zbežal na ladje in zapustil 25 mrtvih ter 16 ujetih. Bolgari so imeli tri mrtve in 18 ranjenih. (In križarke so streljale?) Ob 1. popoldne so ladje odpule. (Dve križarki in dve torpedovki pred enim bataljonom? ... To so res čudne vesti! — Kakor je videti iz drugih depeš, govore Turki o uspešnem izkrcavanju na drugih točkah. O tem ni iz Sofije nobenih poročil, dasi so izkrcane čete baje že stopile v boj.)

OBREŽNE LUČI NA GRŠKEM.

London, 11. Sem je došla vest, da so na grških bregovih arhipela vsi svetilniki ugasnjeni.

PRED SKADROM.

Mali Barjandol zaseden.

Cetinje, 10. Medtem ko so Črnogorci že prej zasedli Veliki Barjandol, so vzeli včeraj tudi Mali Barjandol, kjer so bili Turki močno utrjeni in so se dva dni krepko branili. Naposled se je sovražnik umaknil v velikem neredu. Črnogorci spravljajo na osvojeni vrh težke topove. Srbske in črnogorske čete napadajo Brdičo.

Velikanske izgube.

Cetinje, 10. V tridnevnom besnem boju za osvojitve Bardanjola so Črnogorci izgubili 2500 mrtvih in ranjenih; na turški strani je padlo do 4000 mož, ki so ostali na bojišču. Tudi na Tarabašu in pri Brdiči traja boj že tri dni. Oblegovalna armada mora jemati korak za korakom, ker so utrbe obdane z žičnimi mrežami. Črnogorci so zavzeli že nekoliko utrdb; izgube so na obeh straneh znatne, ali v nadaljnjem boju jih še ni bilo mogoče oceniti.

SKADER BO GLAVNC MESTO ALBANIJE?

Dunaj, 11. V tukajšnjih poučenih krogih trdijo, da je bilo potovanje princa Hohenaoha v Peterburg tudi v zvezi z vprašanjem Skadra. Avstrijski kabinet stoji odločno na stališču, da se Skader ne prizna črni gori, tudi če ga zavzame z orožjem, ker mora postati po Berchtoldovem načrtu Skader glavno mesto neodvisne (?) Albanije. (Nekoč bi bil moral menda prav po tem načrtu postati Drač albansko glavno mesto.) Pravijo, da se je dal tudi ruski kabinet prepričati o upravičenosti avstrijskega stališča in je pristal na to, da bo Skader albanski.

PRED ODLOČILNIMI BITKAMI.

Carigrad, 10. Z bojišč ni nobenih novih vesti. Tukaj pričakujejo, da pride v treh ali štirih dneh do odločilnih dogodkov.

Turki so zadovoljni.

Carigrad, 10. Časopisi pravijo, da je vojni položaj ugoden za Turke. Vsled obstreljevanja njihovih pozicij pri Silivci (z ladij?) so se Bolgari umaknili z obrežja. Oklopnica »Izlalja« je bombardirala Pigados. Potniki iz Dardanel pri-povedujejo, da so bili predvčerajšnji boji pri Maltepe blizu Galipolija zelo besni. Bolgari so izgubili sto mrtvih in ranjenih. Turki so vjeli trideset Bolgarov, sami so imeli dva mrtva in trideset ranjenih. Pri Lazarkeju so Bolgari pustili dvanajst mož na polju. Ujetnike so pripeljali v Carigrad.

KRIŽARKA »HAMIDJE«.

Milan, 10. »Secolo« poroča o avanturah turške ladje »Hamidje«, ki je ušla grškemu brodogovju v Rdeče morje, da je iz Port Sajda, kjer se je založila s premogom, odplula v Gedo. Ker je v Jemenu mir, so ukazale vojne oblasti, da se je večji oddelek čet ukrcal, da se prepelje na bojišče. »Hamidje« je včeraj ponoči dospela v Suez in potem odplula v Sredozemsko morje. Pravijo, da preže grške torpedovke nanjo.

Carigrad, 11. Iz Port Sajda prihajajoče privatne vesti pravijo, da so tri grške torpedovke napadle križarko »Hamidje«, ko je priplula iz suezkega kanala, in jo prisilile, da se je vdala.

V CARIGRADU ZAPIRAJO GRKE.

Carigrad, 10. Policija je aretirala okrog sto grških podanih, med njimi časnikarje, zdravnike, odvetnike, trgovce in industrialce.

KOLERA.

Pariz, 10. »Journal« ima preko Londona poročilo, da se je med turškimi četami, ki so prišle iz Male Azije, zopet pojavila kolera.

NOVA POGAJANJA.

Pariz, 10. »Echo de Paris« javlja: Raznaša se glas, da je storil turški poslanik v Londonu privatne korake pri državnem tajniku Greyu, proseč za posredovanje velesil, da se napravi konec vojni. Edward Grey je odgovoril, da bi morala Turčija oficijelno izraziti tako željo.

London, 10. Časopisi poročajo, da odpotuje bivši veliki vezir Hakj paša jutri iz Carigrada v London, kjer ima storiti korake, da se konča vojna.

Direktna pogajanja?

Milan, 10. »Corriere della Sera« poroča iz Sofije: Vzdržuje se mnenje, da je potovanje finančnega ministra Todovora na bojišče v zvezi z neposrednimi mirovnimi pogajanjimi med Turčijo in zavezniki v doslej še neznanem kraju. Tudi Danev odpotuje jutri na bojišče.

BOLGARI NE POJDEJO V CARIGRAD.

Dunaj, 11. V diplomatskih krogih šepečejo, da je Rusija namignila bolgarski vladi, da se z ozirom na mednarodni položaj Bolgarom ne bo dovolilo marširati v Carigrad. To je baje tudi vzrok, zakaj se Bolgari umikajo pred Čataldžo. V Peterburgu baje ne verjamejo, da bi Bolgari, če se jim dovoli vstop v Carigrad, storili tako kakor Nemci leta 1871. V Parizu, ampak bi tam ostali. Tega pa Rusija zaradi svojih interesov ne more dopustiti.

BOLGARSKA ZAHTEVA RODOSTO.

Dunaj, 11. »Pol. Korr.« javlja iz Sofije, da je neka vodilna bolgarska oseba izjavila, da je za Bolgarsko izhod do Marmarskega morja največje važnosti. Tak izhod bi bil Rodosto. Zato bo Bolgarska po padcu Odrina vztrajala tudi na izročitvi Rodosta.

CESARJEVO PISMO.

Princ Hohenaoha se je vrnil bolan.

Dunaj, 11. Včeraj ob 6. zjutraj se je pripeljal princ Hohenaoha iz Peterburga, kamor se je bil odpeljal 2. februarja, na Dunaj. Princ je na potovanju zbolel in mora ostati po zdravnikovem izreku dva dni v postelji.

Uspeh princove mislje.

Peterburg, 11. V zunanjem ministrstvu so mnenja, da je potekla princova misija uspešno. Njegov obisk pri carju je pripravil pot za vsa nadaljna pogajanja med Rusijo in Avstrijo glede vseh spornih vprašanj. Konference med Sasonovom in avstrijskim poslaniškim svetnikom Czerninom so doegnale, da niso diference med obema državama tako velike, da ne bi bila dosegljiva poravnava. Rusija se ne protivi mednarodni komisiji za določitev albanskih mej. Zahteva pa avtonomijo za vse one dele Albanije, po katerih prebivajo izključno le Albanci. Dardanelsko vprašanje ne bo Rusija spravila na razpravo.

Ruski veliki knez na Dunaju.

Peterburg, 11. Prihodnji mesec bo prišel na Dunaj veliki knez Nikolaj Nikolajevič.

Carjevo pismo.

Dunaj, 11. Cesarju so že izročili carjevo pismo. Pismo ni izročil princ Hohenaoha, ker je obolel, ampak ga je ministrstvo za zunanje zadeve izročilo. Kakor hitro bo princ ozdravel, bo poročal ustno cesarju. Demobilizacija obeh držav se ne bo izvršila.

BODOČA ALBANIJA.

Rim, 11. Med Avstrijo in Italijo se vrše posvetovanja, ki se tičejo razmer v bodoči albanski državi. Določiti je treba razmerje, ki naj vlada med obema državama na eni in Albaniji na drugi strani, pa tudi razmerje med Italijo in Avstrijo glede na Albanijo. Svoječas je delalo to vprašanje velike težave, preden je prišlo do sporazuma. Zdaj je treba poskrbeti, da se ne pojavijo zopet podobne težave, katere bi bilo na eni ali pa na drugi strani ob gotovih prilikah težko premagati, in bi lahko porodile konflikte z dalekosežnimi posledicami. Ker se italijanski kakor avstrijski kabinet zavedata košljivosti takih vprašanj, gresta zdaj za tem, da se obojestranski gospodarski in kulturni (?) interesi natančno določijo in da se tako bodoči spori zanesljivo preprečijo.

PREPOVEDANI SRBSKI LISTI.

Dunaj, 10. Ministrstvo za notranje zadeve je vzelo poštni debit sledečim v Belgradu izhajajočim listom: »Pravda«, »Tribuna«, »Štampa« in »Ilustrovana ratna kronika«.

REŠKE ŠKOFIJE NE BO.

Budimpešta, 11. Ogrski korespondenčni urad javlja: Budimpeštanski, zagrebški in dunajski listi so poročali, da se ustanovi na Reki škofija. Na pristojnem mestu pa odločno izjavljajo, da so ta poročila popolnoma neutemeljena in da vlada ni storila še nobenega koraka v tem oziru.

ANTISEMITI NA OGRSKEM.

Budimpešta, 10. Desider Polonyi hoče ustanoviti antisemitsko stranko. Ta načrt podpira Ljudska stranka (ki je klerikalna). Včeraj je bil pri Polonyiju zaupen sestanek.

ITALIJA IN TURČIJA.

Milan, 10. »Secolo« poroča iz Milana, da je storila Italija energičen korak v Carigradu, ker so v Tripolitaniji še turški vojaki in častniki. Vlada namerava baje poslati Porti ultimatum, da bo anektirala otok Rod, če se v gotovem času ne izpolni njena zahteva v Cirenajiki. Vojno poveljništvo v Napulju je dobilo ukaz, da naj pripravil ves vojni material, kar ga je v luki, da se po potrebi vkrcava za Rod.

SMRT POLARNEGA RAZISKOVALCA SCOTTA.

London, 11. »Globe« poroča iz Nove Zelandije, da je kapitan Scott dospel na južni te-

čaj 18. januarja 1912. Na povratku je njegovo ekspedicijo vjel snežni metež: Scott in njegovi spremljevalci so poginili v ledu.

NADLEŽNE SUFRAŽETKE.

London, 11. Sufražetke so v soboto prerezale brzozjavno zvezo med Glasgrovom in Londonom. Zveza med obema mestoma, ki sta glavni trgovinski središči dežele, je bila prekinitvena več ur. — V ponedeljek so pa sufražetke razbijale po londonskih palačah okna.

MONGOLI IN KITAJCI.

Urga, 10. Vohuni mongolske vlade so dognali, da ima Kitajska pripravljenih 40.000 mož za vojno z Mongolijo, in jih koncentrira ob meji.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

Novi Jork, 10. V Mehiki je izbruhnila vojaška revolucija. Čete so zasedle narodno palačo in najvažnejša poslopja. Madero je vjet.

Novi Jork, 10. Večina vojaštva se je izrekla za Diaza. Njegovi pristaši so zavzeli arzenal. V boju pri palači je bilo 40 mrtvih in okrog 100 ranjenih. Med mrtvimi je general Reyes. Ameriška vlada hoče poslati bojne ladje v Mehiko.

Novi Jork, 10. Brzozjav iz Mehike poroča, da je v mestu zoper mir.

Zakon o pekovskem varstvu.

RAZPRAVE POSLANSKE ZBORNICE. — OBSTRUKCIJA.

Dunaj, 10. februarja.

Poslanska zbornica je danes s 141 proti 67 glasovom v tretjem branju sprejela zakon o kužnih boleznih — vzlic strastnim naporom krščanskih socialcev, ki so v zadnjem frenotku poskušali strmoglaviti za prebivalstvo izredno važni zakon.

Nato je bilo prvo čitanje vladne predloge

v varstvo pekovskih delavcev.

V razpravi o tem delavskem zakonu je prvi govoril krščanski socialc Loser, ki je zastopal »uboge« pekovske mojstre. Za njim je povzel besedo socialni demokrat sodr. Mutschsch; njegov govor je

sijalen obračun z gosposko zbornico,

ki je glavna zapreka socialno političnega napredka v Avstriji.

Vladna predloga o pekovskem varstvu, je dejal govornik, je živ dokaz, da se pekovski delavci ne smejo zanašati na vlado, ki misli le na obrambo podjetniških interesov. Vlada je v socialno političnih rečeh brez vse iniciative, vsled česar zaostajamo za četrto stoletje za drugimi državami. Če socialni demokratje prišljijo poslansko zbornico, da sprejme ta ali oni napredek na socialno političnem polju se ustavlja gosposka zbornica. Socialni demokratje protestirajo najodločneje proti predrznosti gosposke zbornice, ki na najinfamnejši način ignorira soglasne sklepe ljudskih zastopnikov. Ljudstvu je dobro znano, da sedi v gosposki zbornici pečica ljudi, ki zlorablajo svojo politično pozicijo, da si napolnijo žepo, ki sprejemajo na milijone davčnega denarja. Vprašanje je, kako dolgo bo meščanska večina poslanske zbornice mirno gledala to impertinentno bagateliziranje oholih lordov

Med tem ko ta gospoda grabi milijone iz državne blagajne, se vlada in meščanske stranke pripravljajo, da obdavišjo ljudstvu vsako škatljico vžigalic. (Viharno ogorčenje socialnih demokratov.)

Poslanska zbornica se mora končno ojnati in

zlomiti diktaturo gosposke zbornice,

pokazati mora, da se ne dá bagatelizirati od site gosposde, ki zlorablja svoje mandate za osebni dobiček.

Nato preide govornik na zakon o pekovskem varstvu. Socialni demokratje so že leta 1903 vložili tozadeven predlog. Anketa, ki jo je provociral socialno demokratični predlog, je pokazala nevzdržne razmere v pekovski obrti. Delovni svet je sicer močno pokvaril socialno demokratični predlog, vendar je tudi njegov izdelek pomenjal korak naprej. Ampak to je bil za vlado že zadosten razlog, da se na mnenje delovnega sveta ni ozirala, in je predložila zakonski načrt, ki v nobenem pogledu ne ustreza delavskim zahtevam in ne prinaša pekovskim delavcem niti šestdnevnega delovnega tedna. Vladna predloga zaostaja daleč za tem, kar je pekovska organizacija že priborila.

Obstrukcija.

Za generalna govornika sta bila izvoljena posl. Reitzes (pro) in posl. Brandt (contra).

Poslanec Reitzes, ki ima najbrž dovolj razlogov, da nasprotuje vpogledu davčnih oblasti v trgovske knjige, je zlorabil izvolitev za generalnega govornika in se pripravil na dolgo obstruktcijsko govoranco.

Seja se ob pol 11. zvečer še nadaljuje, ker je predsednik odklonil govornikovo željo, da konča svoj govor na jutrišnji seji v eni uri.

SEJA ŠE ZMEROM NI KONČANA.

Dunaj, 10. (opolnoči). Poslanec Reitzes še vedno nadaljuje svojo govoranco in se pogaja s predsednikom, da bi vsaj pol ali četrt ure jutrišnje seje odstopil njegovi zgovornosti. Predsednik je trd in neizprosno in odklanja Reitzesove licitacijske predloge neusmiljeno.

KONEC SEJE.

Dunaj, 11. Poslanec Reitzes se je nad nepopustljivim predsednikom znesel na ta način, da je potratil še nekaj časa s svojo govoranco, nakar je bila seja zaključena. Prihodnja seja danes dopoldne ob polu 11.

Socialno politični pregled.

= **Železarski patriotje in vlada.** Vlada je v zadnjem delegacijskem zasedanju dovoljene podmorske čolne in plavajoče ladjenice naročila v Nemčiji. Vsled tega so patriotje železarskega kartela in karteliranih ladjedelnic strašno razburjeni. Njih navdušenje za naše slavno vojno brodovje traja le toliko časa, dokler dobivajo bogata naročila, če dobi naročila konkurenca, je njih patriotskega veselja konec. O ljutem napadu »Fremdenblatta«, ki razodeva srčne želje avstrijskih železarjev, na mornariškega poveljnika admirala Montecuccolija, smo na kratko že poročali. Danes prinašamo nekaj skrivnosti, ki so ušle razburjenim patriotom. Vlado napadajo, ker je naročila v tujini, dasi je bila »domača« torpedna tovarna Whitehead na Reki »samo« za 7 odstotkov dražja od nemških tvrdk. Samo 7 odstotkov! Podmorski čolni ve-ljajo 15 milijonov in »domača« tvrdka je bila »samo« za 1.050.000 kron dražja od tujih. Ali bi ne bilo prav, da bi bila vlada ta milijonek podarila reški torpednici kot nagrado, ker je pred dobrim tednom vrgla svoje delavce na cesto. Še lepše je ogorčenje zaradi plavajoče ladjenice! V tujini stane ladjenica 8.500.000 K. Domača industrija je zahtevala najprvo 12,3 milijonov — torej za tretjino več! Potem so se zlicitirale domače ladjedelnice na 8.800.000! In zdaj je strašno ogorčena, ker jim mornariška uprava ni hotela dati niti 300.000 kron več nego hamburški konkurenci! Seveda gospoda ne stoka zavoljo izgubljenega dobička — kaj še? Samo to jih boli, da so avstrijski delavci izgubili zaslužek! Čudno je le, zakaj gospodje iz ljubezni do delavcev niso sprejeli dela po konkurenčni ceni; potem bi bil avstrijskim delavcem zaslužek zagotovljen. Če se denar za mi-litarizem zapravlja, je gotovo želeži, da se za-pravi doma; nikjer pa ni zapisano, da bi se mo-rala država ob takih prilikah dati odirati od kartelov!

Novice.

* **Rodbinska tragedija.** V noči od srede na četrtek je zastrupil gostilničar v Pragi sebe, svojo ženo in svojih pet otrok s plinom. Trupla so dobili šele v četrtek zvečer. Gostilničar je storil grozno dejanje iz obupa, ker so mu pred tremi dnevi prodali hišo na javni dražbi.

* **Vojaška justica.** Vojaško sodišče v Nea-polju je obsodilo mornarja Nocefina na 20letno ječo, ker je zmerjal svojega predstojnika in ga udaril s pestjo. Zastopnik obtožbe je predlagal sedemletno ječo, ker je mornarja izzival predstojnik. Naše bratsko italijansko glasilo »Avanti« pristavlja k tej obsodbi, da bi bil mornar odliko-van, če bi ustrelil proletarca. Ker pa je s pestjo udaril predstojnika, se bo pokoril dolgih dvajset let v ječi.

* **Samomor vojaka na Dunaju.** »Arbeiter-zeitung« poroča v petkovi številki: V praterski vojašnici se je obesil včeraj 22letni rekrut od druge kompanije bosansko-hercegovskega pe-hotnega polka št. 1 Osman Halil Mrgoduja. Za-radi neznanega prestopka je dobil mladi vo-jak o priliki inspiciranja po majorju kaznen in sicer bi bil moral osem dni zaporedoma hoditi na vaje v popolni adjustirungi za pohode. Pod-častnik pa mu je zagrozil, da mu bo podaljšal to kazen še za 30 dni. To je bilo mlademu vo-jačku odveč in je v četrtek izvršil samomor. Ali to ni edini vzrok samomora. Feldvebel Nikolič, ki je zagrozil vojaku, da mu bo podaljšal kazen, vlada nad rekruti druge kompanije uprav strahotno. Vsak dan morajo vstajati rekruti ob štiri-rih zjutraj, čeprav je to dovoljeno le za čas »abrichtunge«, ki neha še pred božičem. Ko so se vrnili pred nekaj dnevi rekruti od vaj utru-jeni do skrajnosti — prehodili so nad 30 kilo-metrov — so morali še na dvorišču vojašnice eksercirati. Ako si Nikolič domišlja, da strani-šče ni dovolj snažno, tedaj pokliče vojake, ki morajo takrat skrbeti za snaženje hodnikov, na stranišče in jim potiska glave v luknjo stra-nišča. Samo da trpinči vojake in da ne morejo počivati, morajo po dvakrat na dan izmiti hod-nik. Vojake kaznuje kar samovoljno ter jim odteguje zajetek in večerjo. Nihče ne ve pri-tem, kam izgine denar, ki ga na ta način pri-hrani. Tudi Osmana Halila Mrgoduja je kazno-val na ta način in fant je bil brez zajtreka in brez večerje.

* **Rusije ne smejo biti odvetnice.** Državni svet je odklonil s 84 proti 66 glasovi predlog dume, da bi smele žene izvrševati odvetništvo. Justični minister je na prvi seji ostro pobijal predlog, češ da bi to slabo vplivalo na pravno in socialno stališče ženstva in da je predlog proti vsem zahtevam morale. (!)

Narocajte se na Zarjo!

Vojne strahote.

»Humanité«, glasilo francoskih sodrugov, objavlja kopijo uradnega poročila, ki ga je do-bil konzulat v Solunu. Poročilo pripoveduje o grozodejstvih balkanskih »osvoboditeljev«, ki

Izplačane škode ena milijarda in sto milijonov kron!

Največja zavarovalnica avstro-ogrske države

C. kr. priv.

občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

Glavni zastop v Ljubljani, Marijin trg, Sv. Petra c. 2, v lastnem domu.

Zavaruje zoper požar na poslopih, pohištvu in blagu, tatinski vlom, škode vsled prevažanja, po-škodbno zrcal in zvonov — Na življenje in za doto v vseh mogočih sestavah. — Tekom leta 1912. se je zavarovalo 21 380 oseb za kapital na 182 milijonov kron na življenje. — Družba je izplačala za škode nad 1100 milijonov kron. — Premoženje družbe znaša nad 440 milijonov kron.

so jih izvršili nad mohamedanskim prebival-stvom. Res je, da to niso bile redne čete, tem-več četaši, ki pa so bili Bolgarom in Srbom dobrodošli pomočniki in ki so jih ščitile voja-ške in civilne oblasti. Končno se je pa zdelo Bolgarom početje četašev le presurovo in bol-garska vlada hoče sedaj kaznovati enega naj-hujših nasilnežev, Dumbalakova, ki ga je bila imenovala bolgarska vlada celo za prefekta v Langazi. Nekaj sto teh patriotskih razbojnikov so sedaj aretirali.

Uradno poročilo pripoveduje najprej o Sr-bih: ropali so, pokončevali vasi in trpinčili pre-bivalstvo. Popolnoma ali deloma so razdejali 31 albanskih sel. Čete, ki so jih vodili Kristo iz Kumanova, Diljov iz Skoplja, Aleksandro-vo iz Štipa so ropale po vseh naselbinah kra-tovskega in kočanskega okraja, nato so jih za-žgali in poklali vse mohamedansko prebival-stvo. V Sujuvu in Mešeliju so posekali vse Turke, v Vetreniju pa dvesto. V Bogdanici so zaprli šestdeset Trkov v mošeje, nato so jih odvedli vun in pomorili drugega za drugim. V okraju Kavadar je osemindesetdeset vasi, od teh so jih razdejali štiriinšestdeset. Turki iz ne-kega drugega okraja so se odkupili z visoko svoto od ene čete roparjev, a kmalu nato so jih poklali drugi četaši. V Drenevu so pomorili vse prebivalce. Med tem krajem in med Palikuro so našli dolgo vrsto grobov, iz katerih so štrlele glave. Te mohamedance so žive zakopali.

O bolgarskih četaših pripoveduje poročilo: Dedo Dučov, Tane Nikokolov - Karamfilov in Mihajlov so prodirali od bolgarske meje. Več kakor polovico slovanskih Turkov so pomorili, ostale so prisilili, da so se dali krstiti. V štirih vaseh okraja Doliran so pomorili vse, ki se niso hoteli dati krstiti. V Seresu je neznan človek umoril bolgarskega vojaka. Ta umor je bil četašem povod, da so oropali hiše, moške pomor-ili, žene in dekleta pa onečaščali. To pustoše-nje je trajalo sedem ur. V Visocki, kraju s 400 hišami, so na povelje Dumbalakova trpinčili petsto Turkov. Žene in dekleta, stara nad tri-najst let, so onečaščali. V neki drugi vasi so obesili v klavnici vse moške za noge in jih drli kakor živino. V okrajih Doliran in Kilkši so go-spodarili četaši nečloveško. Zdravnik dr. Me-čediš si je hotel rešiti življenje in privolil v krst. Krstili so ga na ime Nikola, a nato so ga umo-rili. Njegova soproga je pa postala žrtev bol-garskega oficirja, ki je hodil s četaši. V Kurbo-lovu so pomorili vse: moške, ženske in otroke. Le dvajset mladih, najlepših deklet so pustili pri življenju. Te so najprej krstili, potem pa so jih zlorabljali. Dekle, ki se je zoperstavljalo, so umorili, prej so jo pa še vsi četaši zlorabili. Vas Ešekli so oropali in zažgali, trinajst mladih de-klet so zlorabili, nato jih pa žive zagrebli. V Petrovu so vpricho matere zlorabili njeno hčerko. To je raztogotilo mater tako, da je po-grabila puško in streljala na četaše. Četašem je bil to povod za splošno, neusmiljeno klanje. Vse žene in vsa dekleta so zaprli v kavarno, nato pa kavarno zažgali. Niti ena ni ušla. Žene in dekleta iz Kurkolove so zaprli v mošejo in jo zažgali. Lehko trdimo, da niso prizanesli četaši niti enemu kraju, osvobojenemu od zaveznikov. Povsod so četaši brezprimerno surovo nasto-pali in nastopajo še sedaj. Turki, ki so stanovali po glavnih krajih v deželi in tudi ostali še, ker so zidali na obljube zmagovalcev, beže v tru-mah v Solun.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Kavarna 'Central'

Vsak dan od 9. zvečer naprej

KONCERT

nanovo došle damske tambu-buraše e kapele

„Graničar“

ki je tri leta z izbornim vspehom sviral v inozemstvu

Vstop prost. Vso noč odprto.

Sestanek tujcev.

Otvoril sem popolnoma urejen
atelje za vsa zobo-zdravniška dela.

Idrija, 1. svečana 1916.

Dr. B. Žizek
okrožni zdravnik.

Občno konsumno društvo

v Zagorju

(registrovana zadruga z omejenim poroštvom)

vabi svoje člane na

redni občni zbor

ki bo dne 16. februarja 1913 ob 3. popoldne v dvorani g
spoda R. Mihelčiča na Toplicah.

Dnevni red:

1. Prečitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zbora.
 2. Računsko poročilo za leto 1912.
 3. Poročilo nadzorništva.
 4. Sklepanje o čistem dobičku.
 5. Interpelacije in vprašanja.
- Vstop imajo samo člani.

Za nadzorništvo

Franc Klopčič

zapisnikar.

Ivan Wallend

predsednik.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana Prešernova ulica št. 3 Ljubljana

je imela koncem leta 1912.

660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kro
vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontro
c. kr. dež. vlade. Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnik

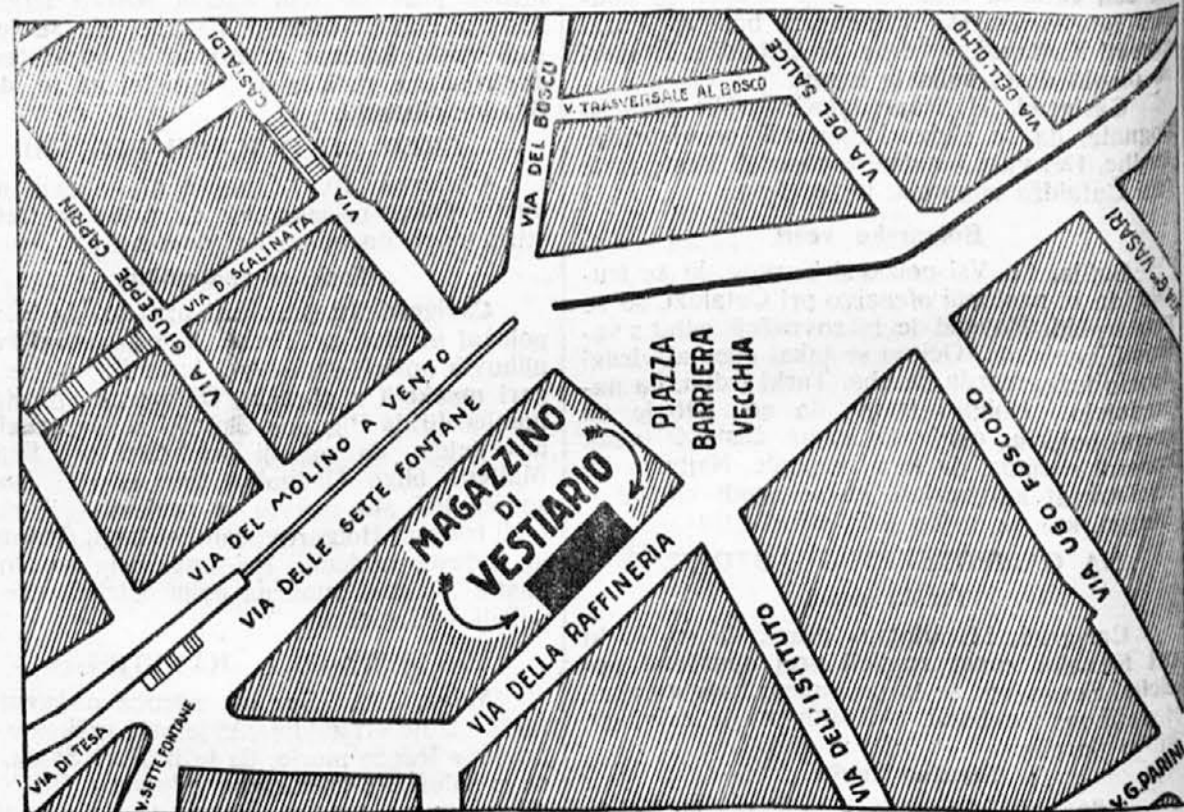
Delavske konsumne zadruge

ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Skladišče oblačil

Trst, ulica Raffineria števil. 3

Ėvo izkaz inkasov od 18. septembra do 31. decembra 1912:

	Konfekcija		Manufakture		Obuvala		Pokrivala		Skupno	
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Sept. (13 dni)	5 624	86	6 977	88	2 548	32	1 636	50	16 787	58
Oktober	19 123	72	10 705	76	6 923	21	3 640	60	40 393	28
November	18 209	42	14 200	19	5 172	94	2 426	04	40 008	58
December	12 628	60	8 802	67	5 329	74	2 250	30	29 011	31
	55 586	60	40 686	50	19 974	21	9 953	44	126 200	71

Te številke govore jasneje nego vsaka druga ponarejena in lažnjiva reklama. O dokazujejo dejstvo, da članom »Delavskih zadrug« izdatno konvenira kupovati konfekcijsko blago, manufakture, obuvala in pokrivala edino v lastnem skladišču oblačil.